

Huvudman

Härnösands kommun
kommun@harnosand.se

Beslut

Datum 2026-01-30
Dnr SI 2025:7232
Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hälledals skola i Härnösands kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härnösands kommun att senast den **29 maj 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra studietid samt det förebyggande arbetet för att skapa trygghet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Härnösands kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Härnösands kommun ska vidta följande åtgärder

Extra studietid

1. Se till att eleverna i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Av huvudmannens redovisning ska det framgå när och hur den extra studietiden erbjuds och anordnas samt på vilket sätt det möjliggjorts för elever som är i behov av skolskjuts att delta i den extra studietiden. (10 kap. 5 a § skollagen)

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

2. Huvudmannen ska följa upp och analysera de förutsättningar och behov som skolenheten har när det gäller att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. Med förutsättningar avses här personella och ekonomiska resurser samt personalens kompetens. Huvudmannen ska utifrån uppföljningen och analysen bedöma om skolenheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller trygghet. Inkom med en redogörelse för huvudmannens uppföljning, analys

och bedömning i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § andra stycket och 2 kap. 8 skollagen)

3. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga samt utifrån uppföljningen och analysen beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § skollagen och Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar)
4. Inkom med en redogörelse för de åtgärder som har genomförts vid skolenheten i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet under vårterminen 2026 i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § andra stycket skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser det åtgärdande arbetet för att förhindra kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:7232) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Hälledals skola i Härnösands kommun. Skolan omfattar förskoleklass samt grundskolans årskurs 1–6.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hälledals skola följer gällande bestämmelser om extra studietid samt det förebyggande och det åtgärdande arbetet för att skapa trygghet samt förhindra kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 9 och 12 december 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolans plan mot kränkande behandling samt anmälningar och utredningar avseende kränkningar. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Eleverna, lärarna och skolans rektor uppger att eleverna i årskurs 4–6 inte erbjuds någon extra studietid. Rektorn berättar att detta beror på att flera elever åker skolskjuts till skolan och att de har svårt att hitta en lämplig tid för lärarna som ska hålla i undervisningen.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör (10 kap. 5 a § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att kostnadsfri skolskjuts bör anordnas på så sätt att eleverna inte ska behöva avstå från att delta i extra studietid. Vid planeringen av studietiden behöver hänsyn därför tas till att elever som deltar kan ha behov av skolskjuts (prop. 2021/22:111 s. 20).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömer att det är en brist att eleverna i årskurs 4–6 inte erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid med en omfattning om minst två timmar per vecka.

Förebyggande arbete med trygghet och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med eleverna på skolan framgår att flera av dem känner otrygghet på skolan och att det råder ett hårt klimat mellan eleverna där det förekommer bråk och slagsmål på skolgården. Eleverna, lärarna,

representanterna ur skolans elevhälsa och rektorn uppger att otrygghet kan uppstå under situationer som raster och luncher samt på platser som omklädningsrum och fotbollsplan.

Lärarna och elevhälsan berättar att det varit en tuff situation på skolan med många rektorsbyten och i perioder låg personaltäthet samt svårt att få tillgång till vikarier. De har därför haft svårt att få till tid att träffas och arbeta förebyggande med trygghet men också svårt att säkerställa tillsyn under raster.

Av intervjuer med lärarna, representanter ur skolans elevhälsa och rektorn framgår att skolan tar fram underlag via trygghetsvandringar och enkäter som skulle kunna möjliggöra för dem att följa upp elevernas trygghet. Det framgår dock att någon uppföljning inte görs, resultaten och tänkbara orsaker till dessa analyseras inte, möjliga insatser diskuteras inte och åtgärder sätts inte in.

Vad gäller förebyggande och trygghetsskapande åtgärder berättar några lärare att de inom ramen för sin egen klass arbetar med trygghet genom att till exempel ha gruppstärkande aktiviteter. Andra lärare berättar att det finns rastvakter ute och att det tidigare funnits ett riktat uppdrag att skapa trygga raster med olika anordnade rastaktiviteter, men att det inte finns något sådant arbete längre. Representanter ut skolans elevhälsa berättar att de vet att lärarna gör mycket i sina egna klassrum, och att de på skolan har haft en ambition att få till ett förebyggande trygghetsarbete under hösten, men att det inte kommit till stånd. Rektorn uppger att det görs insatser för att skapa trygghet i alla klasser, men att det handlar om individuella insatser som lärarna gör själva och att det inte sker något gemensamt strukturerat arbete vad gäller trygghet på skolan.

Skolinspektionen har begärt att få ta del av skolans aktuella plan mot kränkande behandling. Lärarna, representanterna ur skolans elevhälsa och rektorn har berättat att det pågår ett arbete med att utforma en plan för trygghet och mot kränkande behandling. Huvudmannen har under utredningen inkommit med denna plan och den gäller för kalenderåret 2026. Planen innehåller åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Hur och när planen ska följas upp och utvärderas framgår också. Bland insatserna kan nämnas att skolan avser stärka tryggheten på raster genom att införa tydliga rastzoner, tydliggöra uppdraget för rastvärdar och införa elev- och vuxenledda rastaktiviteter. Av planen framgår att eleverna deltar i arbetet med denna via klassråd, elevråd, trygghetsenkät och trygghetsvandring samt via samtal med personal.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

I förarbetena till bestämmelsen om att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet anges följande. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas trygghet. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det förebyggande arbetet omfattar ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. I arbetet ingår också att skapa en säker miljö. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. Det är vidare viktigt att arbetet för trygghet sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt samt att det inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag (prop. 2021/22:160 s. 41 och 229 f).

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever samt att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 6–7 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har

genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för (6 kap. 8 § skollagen).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att skolmiljön på Hälledals skola inte präglas av trygghet. Det förekommer verbala och fysiska kränkningar mellan elever och både lärare och elever vittnar om ett hårt klimat och upplevd otrygghet.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Utredningen visar att enskilda lärare förvisso gör insatser för att öka tryggheten i sina egna klasser, men att det inte bedrivs något skolövergripande målinriktat förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. Elevernas upplevelse av tryggheten på skolan följs inte upp på ett systematiskt sätt och hinder som finns för att eleverna ska vara trygga analyseras inte och åtgärder för att förbättra tryggheten sätts inte in. Även om huvudmannen under utredningens gång har tagit fram en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever och för att öka elevernas trygghet på skolan, har arbetet med åtgärderna ännu inte påbörjats. Skolinspektionen vill också framhålla att en förutsättning för att skolan ska kunna bedöma vilka åtgärder som är relevanta för att förbättra tryggheten är att skolan först genomfört en övergripande uppföljning och kartläggning av nuläget på skolan och utifrån detta analyserat vilka behov som finns i verksamheten för att kunna identifiera hinder för att elever ska känna trygghet.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte lever upp till skollagens krav om att säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Härnösands kommun verksamhet vid Hälledals skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller det förebyggande arbetet för att skapa

trygghet. Det finns därför skäl att förelägga Härnösands kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Åtgärdande arbete för att förhindra kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Eleverna på skolan berättar att det ibland är bråk och slagsmål på skolan. De uppger att skolans personal agerar vid bråk och slagsmål, men att de agerar olika – vissa agerar alltid snabbt och säger till så att bråken slutar, medan andra inte är lika snabba och har svårare att säga till på ett sätt som gör att bråken upphör. Eleverna uttrycker att de ibland får lösa konflikter själva och att de önskar att skolans personal var mer aktiva ute på rasterna. Lärarna berättar att låg personaltäthet gör att det ibland saknas rastvakter under rasterna, men att de försöker lösa konflikter när de uppstår så att dessa inte ska följa med in i klassrummet.

Lärarna, representanter ur elevhälsan och rektorn berättar att personalen på skolan agerar vid bråk och kränkningar. Personalen pratar med berörda elever, dokumenterar händelser och anmäler i de fall det sker kränkningar, både när det sker på skolan och på till exempel sociala medier. Det framgår av intervjuerna att både lärare, elevhälsa och rektorn ser att processen rörande kränkningsanmälningar och utredningar kan förbättras och förtydligas.

Skolinspektionen har tagit del av tre kränkingsanmälningar med tillhörande utredningar från vårterminen 2025 samt en lista över de anmälda kränkningar som inkommit till huvudmannen från skolan under höstterminen 2025. Av både listan och utredningarna framgår vilka elever som varit involverade, i korthet vad som hänt, vilka åtgärder som vidtagits samt om ärendet är avslutat eller om uppföljning pågår.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen).

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar (5 kap. 6 § skollagen).

En personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig

att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Härnösands kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller det åtgärdande arbetet för att förhindra kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Caroline Rönnegård

Beslutsfattare
Signerat av: Caroline Rönnegård

X Isabelle Brännlund

Föredragande
Signerat av: Isabelle Brännlund

I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsråd Veronica Bonivart Säfström medverkat.